

MATERIILE ÎNTUNECATE

•

LUMINILE NORDULUI

PHILIP PULLMAN s-a născut în Norwich, la 19 octombrie 1946. Cea mai mare parte a vieții și-a petrecut-o călătorind de la un capăt la celălalt al lumii, pentru că tatăl său lucra în Royal Air Force. Copilăria și-a petrecut-o în Australia. De la 11 ani s-a întors în Marea Britanie. A urmat colegiul Exeter, Oxford, unde, după câțiva ani revine ca profesor, la Westminster. Nu va părăsi Oxfordul decât pentru a-l regăsi altfel, scriind despre el.

Pentru trilogia *Maternile întunecate* și pentru activitatea sa ca scriitor pentru copii, Philip Pullman a obținut: Carnegie Medal Award, în 1996; Guardian Children's Fiction Award și British Book Award; Whitebread Book of the Year, 2001, premiu acordat pentru prima dată unei cărți pentru copii, pentru ultimul volum al trilogiei; Reading Award și International Reading Association Children's Book Award în 1998; Premiul Autorul Anului în 2002 la Premiile Nibbies; Eleanor Farjeon Award în 2002.

PHILIP PULLMAN

Materiile întunecate

———— Volumul I ————

Luminile Nordului

Traducere din engleză de
AIDA OPREA și IRINA PACHIȚANU

HUMANITAS

junior

Coperta:
DINU DUMBRĂVICIAN
Coordonator de proiect:
ANCA DUMITRU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PULLMAN, PHILIP

Materiile întunecate / Philip Pullman; trad.: Aida Oprea, Irina Pachitanu.

- București: Humanitas, 2004

3 vol.

ISBN 973-50-0824-6

Vol. 1: Luminile Nordului. - 2004. - ISBN 973-50-0825-4

I. Oprea, Aida (trad.)

II. Pachitanu, Irina (trad.)

821.111-31=135.1

PHILIP PULLMAN

NORTHERN LIGHTS

© 1995 by Philip Pullman

© HUMANITAS, 2004, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/222 85 46, fax 021/224 36 32

www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel. 021/311 23 30,

fax 021/313 50 35, C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.librariilehumanitas.ro

ISBN: 973-50-0824-6

ISBN: 973-50-0825-4

*Aicea, în acest abis sălbatic,
Matrice a Naturii, poate, chiar
Mormântul ei, abis ce nu-i nici mare,
Nici foc, nici aer, nici pământ – ci toate
Acele elemente laolaltă,
Ce, -n valmele pricinii lor fecunde,
Sortite-s să se lupte între ele,
În veci de veci Atoateziditorul
De nu le pune-n bună rânduială
Materiile negre, să creeze
Din ele alte lumi, – da, în acest
Abis sălbatic, dușmanul prudent,
Satan, își aruncă o clipă ochii
Pe țărnul Iadului popăsuind,
Călătoria lungă cumpănindu-și...*

JOHN MILTON, *Paradisul Pierdut*, Cartea a doua¹

¹ John Milton, *Paradisul Pierdut*, în românește de Aurel Covaci, Editura Minerva, BPT, București, 1972.

PARTEA ÎNTÂI

Oxford

Decantorul de Tokay

Lyra și daimonul ei înaintară prin Sala întunecată având grijă să meargă aproape de perete pentru a nu fi văzuți de cei din bucătărie. Cele trei mese mari care umpleau toată Sala erau deja întinse, cu argintăria și cristalurile strălucind în licăririle slabe de lumină, iar băncile cele lungi erau deja pregătite pentru musafiri. De-a lungul pereților, sus, în semiîntuneric, atârnavau portretele foștilor Stăpâni. Lyra ajunsese la podium și se uită înapoi spre ușa deschisă de la bucătărie și, văzând că nu e nimeni, urcă lângă masa înălțată. Aici tacăturile erau din aur, nu din argint ca celelalte, iar cele paisprezece locuri nu erau pe bănci de stejar ci pe scaune de mahon, cu perne de catifea.

Lyra se opri lângă scaunul Stăpânului și atinse ușor cu unghia paharul mare de cristal. Clinchetul străpunse Sala cu un sunet cristalin.

— Nu ești serioasă, șopti daimonul ei. Fii cuminte!

Daimonul ei se numea Pantalaimon, iar acum era sub formă de molie, una maro închis, care să nu iasă în evidență în semiîntunericul din Sală.

— Fac prea mult zgomot ca să audă din bucătărie, răspunse Lyra în șoptă, iar Majordomul nu vine înainte de primul clopot. Nu te mai agita atât.

Puse, totuși, palma peste cristalul răsunător, iar Pantalaimon zbură de la celălalt capăt al mesei prin ușa în-

treschisă a Camerei de Odihnă. După un moment apăru din nou.

— Nu e nimeni acolo, șopti el, dar trebuie să ne grăbim.

Mergând pe vine în spatele mesei celei mari, Lyra se avântă înainte, prin ușa întredeschisă, în Camera de Odihnă unde se ridică și privi împrejur. Singura lumină venea de la șemineul în care ardeau liniștit câțiva bușteni, trimițând un șuvoi de scântei pe coș în sus. Trăise aproape toată viața în Colegiu, dar niciodată până acum nu văzuse Camera de Odihnă: numai Învățații și invitații lor aveau voie aici și niciodată femeile. Menajerele nu aveau voie să facă aici curat. Era numai și numai treaba Majordomului.

Pantalaimon se așeză pe umărul ei.

— Mulțumită? Acum putem pleca?, șopti el.

— Fii serios! Vreau să mă uit!

Era o cameră mare, cu o masă ovală din lemn de tran-dafir lustruit pe care erau diferite decantoare și pahare și o narghilea și un stativ cu pipe. Pe o etajeră în apropiere erau o tipsie și un coș cu măciulii de mac.

— N-o duc prea rău, nu-i așa, Pan? spuse ea în șoap-tă.

Se așeză într-unul din fotoliile din piele verde. Era atât de adânc încât mai că se afundă până la pământ, dar se ridică apoi și își strânse picioarele sub ea ca să poată vedea mai bine portretele de pe pereți. Probabil alți bă-trâni Învățați: în robă, cu barbă și cu fețe mohorâte, care te priveau din ramele lor cu o dezaprobare solemnă.

— Despre ce crezi că vorbesc? spuse sau începu să spună Lyra, pentru că până să termine întrebarea, auzi niște voci în spatele ușii.

— După fotoliu – repede!, șopti Pantalaimon și, într-o secundă, Lyra sări din fotoliu și se piti în spatele lui. Nu era cel mai bun după care să te ascunzi: alese-

se unul chiar din mijlocul camerei și doar dacă era foarte tăcută...

Ușa se deschise și lumina din cameră se schimbă: unul dintre vizitatori aducea o lampă pe care o puse pe etajeră. Lyra îi putu vedea picioarele: pantaloni verde-închis, cu pantofi negri. Era un servitor.

Apoi se auzi o voce gravă,

— Lordul Asriel a ajuns?

Era Stăpânul. Ținându-și respirația, Lyra văzu daimonul servitorului (un câine, ca majoritatea daimonilor servitorilor), care veni în grabă și se așează liniștit la picioarele acestuia; apoi se văzură și picioarele Stăpânului cu pantofii negri, ponosiți, pe care îi purta întotdeauna.

— Nu, Stăpâne, spuse Majordomul. Nu avem nici o veste nici de la Aërodock.

— Presupun că o să-i fie foame când ajunge. Să-l conduci direct în Sală, te rog, ai înțeles?

— Prea bine, Stăpâne.

— Și ai scos puțin vin special de Tokay pentru el?

— Da, Stăpâne. Din cel din 1898, așa cum ai poruncit. Excelenței Sale îi place foarte mult vinul din anul acela, după cum îmi amintesc.

— Bine. Acum lasă-mă.

— Stăpâne, mai ai nevoie de lampă?

— Da, las-o. Să vii în timpul mesei să aranjezi flacăra, ai înțeles?

Majordomul făcu o mică plecăciune și se întoarse să iasă, cu daimonul călcând ascultător în urma lui. Din locul ei nu-prea-bun-de-ascuns, Lyra urmări cum Stăpânul se îndreaptă spre un dulap mare din stejar din colțul camerei, își ia roba de pe umeraș și o îmbracă laborios. Stăpânul fusese un om puternic la viața lui, dar acum era trecut destul de mult de șaptezeci de ani iar mișcările îi erau încete și greoaie. Daimonul Stăpânului avea forma unui corb și, imediat ce Stăpânul termină de îm-

brăcat roba, sări de pe dulap și se cuibări în locul său obișnuit, pe umărul drept al acestuia.

Lyra îl simți pe Pantalaimon zbârlindu-se de frică, fără însă a scoate nici un sunet. Cât despre ea, putea spune că era plăcut intrigată. Vizitatorul pe care îl menționase Stăpânul, Lordul Asriel, era unchiul ei, un om pe care-l admira și de care se temea foarte tare. Se spunea despre el că ar fi implicat în cercurile politice înalte, în explorări secrete, în războaie îndepărtate și nu știai niciodată când putea să apară. Era un om aprig: dacă o prindea aici o pedepsea amarnic dar, până la urmă, Lyra s-ar fi împecat chiar și cu gândul acesta.

Ceea ce descoperi pe urmă schimbă totuși complet situația.

Stăpânul luă din buzunar o hârtie împăturită și o puse pe masă. Scoase capacul unui decantor cu un vin greu, auriu, deschise hârtia și turnă în carafă un praf alb, după care mototoli hârtia și o aruncă în foc. Apoi luă un creion din buzunar, agită vinul până când se dizolvă tot praful și puse capacul la loc.

Daimonul lui scoase un cârâit scurt și aspru. Stăpânul răspunse cu un mormăit și aruncă o privire împrejur din ochii înceteoșați ascunși sub glugă înainte de a ieși din cameră, pe aceeași ușă pe care intrase.

Lyra șopti:

— Ai văzut, Pan?

— Normal că am văzut! Hai repede afară, până nu vine Intendentul.

Dar în timp ce vorbea se auzi clopoțelul sunând o dată, de la celălalt capăt al Sălii.

— E Intendentul! spuse Lyra, credeam că avem mai mult timp.

Pantalaimon flutură precipitat din aripi până la ușa Sălii și se întoarse rapid înapoi.

— Intendentul e deja la ușă. Și tu nu poți ieși pe ușa cealaltă...

Ușa cealaltă, cea pe care intrase și ieșise Stăpânul, dădea într-un coridor aglomerat, care făcea legătura între Bibliotecă și Camera Comună a Învățaților. La ora aceasta era plin ochi de bărbați care își îmbrăcau robele pentru cină sau care se grăbeau să își lase hârtiile sau servietele în Camera Comună, pentru a merge apoi în Sală. Lyra își programase să plece la fel cum venise, mizând pe câteva minute în plus înainte de a suna Intendentul.

Și dacă nu l-ar fi văzut pe Stăpân turnând praful acela în vin poate chiar ar fi avut curaj să înfrunte mânia Intendentului sau ar fi încercat să treacă neobservată prin coridorul aglomerat. Dar era total bulversată și asta o făcu să ezite.

Apoi auzi pași grei pe podium. Intendentul venea să verifice dacă era pregătită Camera de Odihnă pentru servirea macului și a vinului după cină. Lyra se repezi spre dulapul de stejar, îl deschise și se ascunde înăuntru, trăgând ușa exact în momentul în care intra Intendentul. Nu-și făcea griji pentru Pantalaimon: culorile din cameră erau închise, și, oricum, el s-ar fi putut ascunde oricând sub un scaun.

Auzi respirația șuierată a Intendentului și, prin ușa întredeschisă, îl văzu cum aranjează pipele pe suportul de lângă narghilea și cum inspectează cu privirea decantoarele și paharele. Apoi își netezi părul de peste tâmpile cu ambele palme și îi spuse ceva daimonului său. Era servitor, deci daimonul era un câine; dar un servitor de rang mai mare, prin urmare, daimonul său trebuia să fie un câine de rasă. Era, de fapt, un seter roșcat. Daimonul părea suspicios și începu să se uite împrejur, ca și cum ar fi simțit prezența unui intrus dar, spre marea ușurare a Lyrei, nu se îndreptă spre dulap. Lyra se temea de Intendent, care o bătuse de două ori.

Auzi o șoaptă abia perceptibilă; bineînțeles că Pantalaimon se strecurase lângă ea.

— Acum va trebui să stăm aici. De ce nu *ascuți* ce-ți spun?!

Nu-i răspunse până când nu plecă Intendentul. Obligația lui era să supravegheze masa cea mare până când veneau invitații. Lyra îi putu auzi pe Învățați intrând în Sală; murmurul vocilor, târșitul picioarelor.

— E bine că n-am ieșit, îi șopti ea. Altfel n-am fi văzut cum pune Stăpânul otravă în vin. Pan, ăla era vinul de Tokay, despre care îl întreba pe Majordom! O să-l omoare pe Lordul Asriel!

— Nu știi dacă e otravă sau nu.

— Aa, bineînțeles că este. Nu-ți aduci aminte, l-a făcut pe Majordom să iasă din cameră înainte s-o toarne în vin? Dacă era ceva nevinovat nu l-ar fi deranjat că vede și Majordomul. Și *știi sigur* că se întâmplă ceva – ceva politic. Servitorii discută despre asta de zile întregi. Pan, putem împiedica o crimă!

— N-am mai auzit o asemenea prostie, spuse el scurt. Cum crezi că o să poți sta nemișcată ore întregi în dulapul ăsta înghesuit? Stai să mă duc să mă uit pe coridor. Ți spun când e liber.

Pantalaimon zbură de pe umărul ei, iar ea îi văzu umbra cea mică strecurându-se prin fanta de lumină.

— N-are nici un rost, Pan. Eu rămân aici, spuse ea. Sigur mai e o robă sau ceva asemănător pe-aproape. O s-o pun pe jos ca să stau comod. *Trebuie* să văd ce fac.

Stătuse ghemuită. Se ridică în picioare cu grijă și începu să pipăie în jurul ei umerășele, având grijă să nu facă nici un zgomot, și descoperi că dulapul era mai mare decât crezuse la început. Mai erau câteva robe academice și glugi, unele cu blană, majoritatea cu fața din mătase.

— Toate astea or fi ale Stăpânului? șopti ea. Când primește câte un titlu onorific din alte părți poate că îi dau robe elegante, pe care și le ține aici să le îmbrace când

vrea să se dichisească... Pan, tu chiar crezi că aia nu era otravă?

— Nu, spuse el. Cred, ca și tine că e otravă. Și mai cred că nu e treaba noastră. Și mai cred că ar fi cea mai mare prostie din lume să ne amestecăm. N-avem nimic de-a face cu treaba asta.

— Nu fi prost, spuse Lyra. Nu pot să stau aici și să mă uit cum îl otrăvesc pe Lordul Asriel!

— Păi, hai să plecăm, atunci.

— Pan, ești un laș.

— Bineînțeles că sunt. Pot să te întreb, te rog, ce ai de gând să faci? Ai să sari și ai să-i smulgi paharul din mâna lui tremurătoare? Ce-ai avut în cap?

— N-am avut nimic în cap, și o știi foarte bine, se repezi ea la el, în șoaptă. Dar, acum, că am văzut ce a făcut Stăpânul, nu am de ales. Tu trebuie să știi ce este aceea conștiință, nu-i așa? Cum pot eu să mă duc să stau în Bibliotecă sau în altă parte și să-mi frâng degetele, știind ce se va întâmpla? N-am de gând să fac *asta*, te asigur.

— Asta ai vrut tot timpul, spuse el după un moment. Ai vrut să te ascunzi aici și să te uiți. De ce nu mi-am dat seama mai înainte?

— Bine, așa e, spuse ea. Toată lumea știe că pun la cale ceva secret. Că au un ritual sau ceva de genul ăsta. Și am vrut să știu despre ce e vorba.

— Nu e treaba noastră! Dacă ei vor să-și țină secretele, atunci noi să fim mai presus decât ei și să-i lăsăm în pace cu secretele lor. Ascunsul și spionatul este pentru copiii mici și proști.

— Eram sigură că asta o să spui. Acum nu mă mai bate la cap.

Stătură amândoi tăcuți pentru o vreme, Lyra într-o poziție incomodă, pe lemnul tare al dulapului, iar Pantalaimon cu antenele sale de molie îndoite și răsucite

pe una dintre robe. Lyra simțea că o mie de gânduri i se războiesc în cap și nimic nu i-ar fi făcut o plăcere mai mare decât să i le împărtășească daimonului, dar ținea și ea la mândria ei. Poate că ar trebui să încerce să și le lămurească singură. Primul gând era de neliniște și teamă, dar nu pentru ea. Avusese necazuri destul de des, așa că se obișnuise cu ele. De data aceasta era îngrijorată pentru Lordul Asriel și pentru ce puteau să însemne toate acestea. El nu venea prea des la Colegiu și faptul că acesta era un moment de tensiune politică însemna sigur că el nu venea aici doar să mănânce, să bea și să fumeze, alături de câțiva prieteni vechi. Știa că atât Lordul Asriel, cât și Stăpânul erau membri ai Conciliului Cabinetului, corpul consultativ al Primului Ministru, deci putea fi ceva legat de aceasta; dar ședințele Conciliului Cabinetului se țineau la Palat, nu în Camera de Odihnă a Colegiului Jordan.

Și apoi, mai erau și zvonurile despre care tot șușoteau toți servitorii de câteva zile. Se spunea că tătarii invadaseră Muscovy și se îndreptau spre nord, spre Sankt Petersburg, de unde puteau domina Marea Baltică și poate puteau chiar cuceri întreaga Europă de vest. Iar Lordul Asriel fusese în Nordul Îndepărtat: ultima dată când îl văzuse, se pregătea pentru o expediție în Laponia...

— Pan, șopti ea.

— Da?

— *Crezi* că va fi război?

— Nu încă. Lordul Asriel n-ar veni aici să ia cina dacă ar fi să înceapă un război săptămâna viitoare sau așa curând.

— La asta mă gândeam și eu. Dar mai târziu?

— Șșșșt! Vine cineva.

Lyra se ridică în capul oaselor și își lipi ochiul de crăpătura din ușă. Era Majordomul care venise să aranjeze lampa, așa cum îi poruncise Stăpânul. Camera Comu-

nă și Biblioteca erau iluminate cu lumină anbarică, dar în Camera de Odihnă Învățații preferau lămpile vechi, cu naftalină. N-ar fi schimbat asta pentru nimic în lume cât timp trăia Stăpânul.

Majordomul tăie fitilul, puse încă un buștean pe foc și apoi ascultă cu atenție la ușa dinspre Sală, după care se servi cu o mână de iarbă din narghilea.

Abia apucă să pună la loc capacul când clanța se mișcă, făcându-l să tresară speriat. Lyra încercă să nu chicotească. Majordomul îndesă grăbit mâna de iarbă în buzunar și se întoarse cu fața spre noul venit.

— Lord Asriel! spuse el, iar Lyra simți cum o străbate un fior rece de surpriză. Nu-l putea vedea din locul în care era, și încercă din răspuț să își înăbușe impulsul de a se mișca și de a se uita.

— Bună seara, Wren, spuse Lordul Asriel. Lyra asculta întotdeauna vocea aceea aspră cu un amestec de plăcere și teamă. Am ajuns prea târziu pentru cină. Voi aștepta aici.

Majordomul păru foarte stingherit. Musafirii intrau în Camera de Odihnă numai la invitația Stăpânului, iar Lordul Asriel știa acest lucru; dar Majordomul observă și că Lordul Asriel se uita fix la umflătura din buzunarul lui, așa că se hotărî să nu protesteze.

— Să îl anunț pe Stăpân că ați ajuns, Excelență?

— Nu văd nimic rău în asta. Ai putea să-mi aduci și niște cafea.

— Foarte bine, Excelență.

Majordomul făcu o plecăciune și se grăbi să iasă, cu daimonul călcând ascultător lângă piciorul lui. Unchiul Lyrei se îndreptă spre foc, își întinse brațele deasupra capului și căsca precum un leu. Purta haine de drum. Lyra își aminti, cum făcea întotdeauna când îl vedea, cât de tare o înspăimânta acest om. Era clar că acum

nu mai putea ieși neobservată; va trebui să stea cuminte și să spere că nu o va descoperi nimeni.

Daimonul Lordului Asriel, o femelă de leopard alb, stătea alături de el.

— Vei proiecta imaginile aici? spuse ea încet.

— Da. Va fi mai puțină agitație decât dacă ne-am muta în Sala de Lectură. Vor dori să vadă și speciemenele; îl trimit pe hamal imediat. Este un moment dificil, Stelmaria.

— Ar trebui să te odihnești.

Se întinse într-unul dintre fotolii, iar Lyra nu îi mai putu zări fața.

— Da, da. Ar trebui să-mi schimb și hainele. Probabil că au vreun cod vechi de conduită potrivit căruia m-ar putea amenda cu o duzină de sticle, pentru că am intrat aici îmbrăcat cum nu se cuvine. Ar trebui să dorm trei zile. Problema e că...

Se auzi un ciocănit în ușă și Majordomul intră cu o tavă din argint pe care erau o cafetieră și o ceașcă.

— Mulțumesc, Wren, spuse Lordul Asriel. Acela de pe masă este vin de Tokay?

— Stăpânul a poruncit să îl decantez special pentru Excelența Voastră, spuse Majordomul. Au mai rămas numai trei duzini de sticle din '98.

— Toate lucrurile bune au un sfârșit. Lasă tava aici, lângă mine. Ah, și spune-i hamalului să trimită sus cele două lăzi pe care le-am lăsat în Hol, da?

— Aici, Excelență?

— Da, așa cum auzi, aici. Și voi mai avea nevoie de un ecran și de un proiector, tot aici, și tot acum.

Majordomul abia se putu abține să nu caște gura de uimire, dar reuși să își înăbușe întrebarea, sau împotrivirea.

— Wren, îți uiți locul, spuse Lordul Asriel. Nu-mi pune nici o întrebare, fă doar cum ți-am zis.

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI

Oxford

Decantorul de Tokay	9
O viziune a Nordului	24
Jordanul Lyrei	40
Alethiometrul	74
Petrecerea	89
Plasele	107
John Faa	120
Frustrare	141
Spionii	153
Consulul și Ursul	172
Armura	193
Băiatul pierdut	213
Scrima	224
Luminile din Bolvangar	241
Cuștile cu daimoni	259
Ghilotina de argint	277
Vrăjitoarele	292
Cețuri și Ghețuri	318
În captivitate	336
Până la moarte	355
Întâmpinarea Lordului Asriel	372
Trădarea	390
Podul spre stele	400